

յանցանայ ինքեան
եւ ծնաւ զայ իւրոց :
Եւ յատկանոս նուաստս
յորդիս եկեղե
ցոյ որ ալ]

ԹԻՎ . 332 Բ .

միայն եմ կրաւնաւ
որ, այլ եւ յետին քա
հանայ սնեալ եւ վար
ժեալ դարութեամբ
եւ ուսմամբ ի նմին
վանս, որ նշանակեա
լս է աստ, ստացայ

ԹԻՎ . 1 Բ .

զաւետարանս զայս
ի յիշատակ հոգոյ
իմոյ եւ առհաստ
չեա պարգեւաց ի Վրիստոսէ
ընդունելութեան
զն ոչ ի յաւելաստա
ցութենէ այլ ի կարեւ
որ արդեանց զոր ինչ
եւ ետ ինձ Վարդապետ Ծախե
ցի ի սմին փափաք
անաւք եւ յաւժարու

ԹԻՎ . 333 Բ .

Թեամբ մեծաւ :
Վրդ աղաչեմք
զամենեանս զքրիստոս
ասէր եղբարս, որք
ընթեռնուք եւ լուս
աւորիք ի սմանէ եւ
կամ գաղափար ասն
ուք յիշեալք

Թիշտակարանիս մէջ ուշագրաւ է փրկչա
կան եւ Հայոց թուականներու անհամաձայնու
թիւնն (1149—1144) : Չեռագրին մէջ շատ
պայծառ է գրութիւնն . յամենայն դէպս շփո
թութիւնն փրկչական թուականին շուրջն է, որ
տակաւին սովորական չէր Հայոց համար :

Աւետարանին թէ իրէն՝ Վրդապետ, եւ թէ
«որոշին» Ստեփանոս անծանօթ են այլուստ : Ժա
մանակի եւ՝ տեղոյ, մտաւարութիւնն կը փոխ
զիս նկատելու յանձին Ստեփանոսի՝ Շնորհաւոյ

համանուն բարեկամն (Կաթողիկոս), զենեա. 1838,
էջ 295. Ը. եւ Պարագայ իւր, 265) :

Նշանակալից է նաեւ «Դոմոց վանքի»
յիշատակութիւնն «մեր ի սահմանս ամրոցին»,
որ կոչն Հռոմկլայ, ուր սնան եւ դաստիարա
կուած է Ստեփանոս, եւ այժմ ալ ազատաւոր
է տեղւոյն «Յ. Նշանն» : Ըստաց տարակուս
հոս «Դոմոց դղեակի» (ի Յրուք) մասին . է
խօսքը, որ նշնագեա շատ հեռու չէր ինձաք
Հռոմկլայի սահմաններէն (համա. Բ. Վ. Նիւլէ
սերեան՝ «Դոմք-Յրուք եւ Հռոմկլայ», պատմա
կան եւ տեղագրական տառամատարութիւն» .
Վիեննա 1904, էջ 2—12 = ՀԱՍ 1902,
էջ 215—219) : Վերեւայ Վաթողիկոսարանին
ի Հռոմկլայ փոխադրուելէն (1143) ետքը
դղեակն նկատուեցաւ Կոնստանդնուպոլսի
այսպէս գիտէ դեռ 1161/2ին կը գրէր Գրիգ
որ երէց «Իրանէր (Սիր Ռշնադոյ) յերկրն
Յրուք (այս. Եղմ. ՍԱԷքսոյ երկրին) եւ
ի Բերքէ կաթողիկոսի, որ կոչն Դոմ» (տպ.
Էջմ. 327) :

Յերբոյս «Ս. Նշանն», ապահովպէս վաճ
իւր Ս. Նշանն», է, զոր ապա ի Հռոմկլայ կը
գանենք :

Մտադրութեան արժանի է վերջապէս
«Գրիգոր Մուրղանցի», որ իրբեւ «Ճարտարա
գիտ գրիչ» կը հռչակուի գովութեամբ :
Դժբախտաբար այլուստ անծանօթ կը մնայ ան
ձինս թէ անունն եւ թէ հայրենիքն : Հ. Ն. Ա.

4. ԹՈՒՂԻՍ ԹՈՎԱԿԱՆՈՒՄ Ա. ԳԻՒ. Ե. § 6—8 .

Երկու տարի յառաջ Հանդիսիս մէջ (էջ
225—235) ընդարձակ յօդուած մը նուիրած էր
Մեծ. Կ. Գալէպէտերեան՝ Թովհանուս Ա. Թղթոյն
7—8 համարներուն, եւ կ'ապացուցանէր թէ
յետսամուտ է § 7 հայ Աստուածաշունչի մէջ : Ի
նպաստ այս կարծեաց մտադիր կ'ընենք Սերէտոյ
պատմութեան այն գլխուն՝ ուր «Ճարտար եւ ուղ
ղադաւան նամակ Նիկիական թուղթը յառաջ
կը բերուի (Սերէտոս, Ս. Պետերք. 1879 էջ 120
—129) : Սերէտոս կամ նամակիս յօրինողը բազ
մաթիւ վկայութիւններով ի Ս. Հարց եւ ի Ս.
Գրոց կը ջանայ հաստատել Գրիգորի մի բնու
թիւնը, ի միւր այլոց ի մէջ կը բերէ նաեւ Թով
հանուս 6 եւ 8 համարները այսպէս . «Այսպէս
եւ երանելին Թովհանուս զփառարութիւն պատ
մէ ի Կաթողիկոսի իւրաք տեսլով. (6) Սն Ե
որ եկն ջրով եւ հոգևով եւ արեամբն Թիւոս
Գրիգորս ոչ ջրով միայն՝ այլ արեամբն Եւ ջրով» :

1. Անթիւթեանի կարտ անբն զատուածաւ :

